

Prirodoslovna zbirka nastavnih pomagala – zaštićeno kulturno dobro Republike Hrvatske

Stručno povjerenstvo Ministarstva kulture za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra, na sjednici održanoj 28. siječnja 2015. godine, utvrdilo je da gimnazijska Zbirka nastavnih pomagala iz prirodoslovlja ima svojstvo kulturnog dobra u smislu članka 8. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara te se, sukladno članku 12. stavku 4. istog Zakona, određuje upis u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske – Listu zaštićenih kulturnih dobara. Rješenje o navedenom statusu Zbirke donijela je 20. veljače 2015. godine Uprava za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture Republike Hrvatske. Na Listu je upisano 1189 eksponata, 1153 iz područja biologije, geografije, geologije i 36 iz područja fizike na temelju predočene dokumentacije koju su izradili Luka Čorak, biolog, kustos pripravnik u Gradskom muzeju Karlovac i Antun Milinković, prof. biologije i kemije te na temelju činjenica koje je iznijela viša stručna savjetnica, konzervatorica Tatjana Horvatić.

Aktivnosti vezane za obradu nastavnih pomagala i njihovo uvrštavanje na listu zaštićenih kulturnih dobara započele su nakon obnavljanja prirodoslovnih kabineta 2005. godine. Izmještanjem inventara javila se potreba očuvanja velikog broja različitih predmeta koji se više ne koriste u nastavi, ali imaju veliku obrazovnu i povijesnu vrijednost.

U razdoblju druge polovice 19. st. na području današnjeg grada Karlovca djelovale su tri značajne srednjoškolske ustanove: Kraljevska gimnazija u Karlovcu, Carska i kraljevska kadetska škola u Karlovcu i Carska i kraljevska velika realka u Rakovcu. Realka i kadetska škola, za razliku od Gimnazije, bile su iznimno bogato opremljene za izvođenje nastave prirodopisa. Nakon ujedinjenja Gimnazije i Realke u Realnu gimnaziju također su ujedinjene i njihove zbirke, a 1918. g. velik dio prirodoslovne zbirke Kadetske škole poklonjen je Gimnaziji.

Ovakav slijed događanja rezultirao je statusom jedne od najopremljenijih škola u Hrvatskoj za područje prirodoslovlja. Dugotrajna upotreba, vrijeme nastanka kao i mnogobrojna zbivanja u reformama školstva, društveno-politička događanja i premještanja zbirke utjecala su na stanje eksponata. Stoga je u školskoj godini 2013./14. provedena temeljita obrada i inventarizacija zbirke. Broj različitih primjeraka eksponata iznosi 1153, a oko 90 % ih zahtijeva različite restauratorsko-konzervatorske zahvate kako bi se očuvali od daljnjeg propadanja. U istom razdoblju restaurirano je 36 nastavnih pomagala iz fizike.

Svaki od obrađenih eksponata svrstan je u odgovarajuću zbirku: algološka, antropološka, botanička, geografsko-gospodarska, geološko-mineraloška, malakološka, mikološka, mikrobiološka, zoološka i zbirka opreme te zbirka pomagala iz fizike.

Nakon provedbe konzervatorsko-restauratorskih radova eksponati bi bili izloženi u prikladnom muzejskom prostoru.

Ideja da se osnuje muzej nastala je iz potrebe da se formira prostor u kojem bi se prezentirala i ostala nastavna sredstva, pomagala i oprema korištena u nastavi od samih početaka rada Gimnazije pa do kraja 20. stoljeća. Osim upoznavanja i prezentiranja načina

rada u 250 godina dugoj gimnazijskoj povijesti, muzej, koji bi se nalazio u dijelu prizemlja, pružio bi mogućnost ostvarivanja prikladnih edukacijskih programa u sklopu nastave svih predmeta.

Gimnazja Karlovac jedna je od osam najstarijih gimnazija u Republici Hrvatskoj i upravo bi kroz muzejski dio, u zgradi u kojoj se i dalje ostvaruje nastava, isticala svoju iznimno značajnu ulogu u obrazovanju intelektualaca od kojih su mnogi dali velik doprinos znanosti, umjetnosti, društveno-političkom i kulturnom razvoju Hrvatske u vrlo složenim povijesnim zbivanjima.

Fundus muzeja sadržavao bi oko 2000 eksponata. Najveći broj eksponata pripadao bi prirodoslovlju. Bogatstvo ove zbirke posljedica je kompleksnog povijesnog statusa gradskog područja od 16. st. pa do sredine 20. st.

Uoči obilježavanja 250. obljetnice pred nama je velika zadaća da damo svoj doprinos u ostvarenju ovog projekta. U najtežim razdobljima i krizama Gimnazija se održavala zahvaljujući odricanjima profesora, nesebičnim donatorima i zakladama. Svi koji su pohađali ovu uglednu školu postigli su svoj uspjeh uz temeljna znanja koja su usvojili u vrijeme gimnazijskog školovanja i svaki bi stručnjak kroz svoje područje rada ili novčana sredstva mogao doprinijeti ostvarenju ovih zamisli.

Antun Milinković, prof.